

Stanovanjska podjetja

Druga stanovanjska reforma (leta 1965) je med drugim predvidela ustaljenost cen gradbenih storitev, kar naj bi bilo tudi izhodišče za ekonomske stanarine. Vendar je nenehna rast cen gradbenih storitev močno zmanjšala možnost za hitrejšo obnovo stanovanjskega sklada. Poslovne banke pa so uveljavile tak kreditni sistem za nakup stanovanj, ki je dal prednost zasebni gradnji, zapostavljal pa graditev družbenega stanovanjskega sklada.

Ne glede na težke pogoje dela so stanovanjska podjetja kmalu pričela uresničevati reprodukcijo družbenega stanovanjskega sklada. Novo zgrajena stanovanja so dobili na razpolago vlagatelji, in sicer na račun amortizacije 70% od vloženega sklada, del teh stanovanj se je že namenjal za nadomeščanje dotrajanih stanovanj. Nekatera stanovanjska podjetja so upravljala od 10% do 30% stanovanjskih hiš, ki so bile starejše od 100 let in je v njih bilo treba večino stanovanj obnoviti ali nadomestiti. S tem v zvezi se je pojavljalo vprašanje med vlagatelji in stanovanjskimi podjetji. Občinske skupščine so zahtevale, naj jim stanovanjska podjetja izročijo nova — nadomestna stanovanja, za njihove posebne potrebe (prednostne liste), drugi vlagatelji pa so zahtevali in nekatera stanovanjska podjetja so jim v tem ustregla, ter vlagateljem vračala amortizacijo v denarni obliki. Pri tem so ta denarna sredstva čestokrat uporabljali pri tekočem poslovanju kot obratna sredstva in jih začasno izločili iz stanovanjskega gospodarstva, največkrat so jih celo uporabili za kredite pri zasebni gradnji. Pri nekaterih vlagateljih se je pojavila tudi težnja, da bi stanovanjska podjetja prevzela odplačevanje anuitet za stanovanja, ki so jih pridobili s krediti in vložili v sklad hiš. Uveljavljanje takih teženj je onemogočalo reprodukcijo ali nadomestitev sklada hiš. S tem je bil kršen »temeljni zakon o gospodarjenju s stanovanjskimi hišami v družbeni

lastnini«, ki pravi, da je organizacija za gospodarjenje s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini dolžna ohraniti nezmanjšano vrednost sklada stanovanjskih hiš.

Velikost stanovanjskih podjetij v SR Sloveniji je bila zelo različna, odvisna predvsem od družbenega stanovanjskega sklada v posameznih občinah. Ustanovila so se področno po občinah, kar je predvsem v manjših stanovanjskih podjetjih povzročalo visoke stroške poslovanja v breme dohodkov sklada hiš. Dohodek stanovanjskega podjetja je bil sestavljen iz stanarin, subvencij za vzdrževanje stanovanjskega sklada, najemnin od poslovnih prostorov, opravljanja storitev lastnih servisov, opravljenih storitev etažnim lastnikom in še iz nekaterih drugih virov.

Tako je bil skupni dohodek leta 1972 za 40% večji od dohodka v letu 1968, dohodek od stanarin pa je predstavljal 50% vsega dohodka stanovanjskega podjetja.

Za stanovanjska podjetja so veljali enaki predpisi kot za vse druge delovne organizacije, kar zadeva oblikovanje in delitev ustvarjenega dohodka ter notranjo organizacijo dela v delovni skupnosti. Dolžnost delavcev stanovanjskih po-

djetij je bila predvsem zagotoviti uspešno strokovno organizacijo gospodarjenja in predlagati samoupravnim in drugim organom ukrepe za učinkovitejše gospodarjenje s celotnim skladom hiš in jih seznanjati z uspehi takih ukrepov.

Sistem samoupravljanja na stanovanjskem področju sta urejala dva zakona. Temeljni zakon o gospodarskem poslovanju s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini (Ur. l. SFRJ št. 35/65) in zakon o pravicah in dolžnostih stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš (Ur. l. SRS št. 36/65). Poleg tega je treba upoštevati še zakonske določbe, ki so veljale za vse delovne organizacije in samoupravni splošni akti stanovanjskih podjetij.

V okviru stanovanjskega podjetja kot nosilca gospodarjenja s skladom stanovanjskih hiš v družbeni lastnini, se je oblikovala skupščina stanovalcev. Člane so volili stanovalci na svojih zborih. Skupščina stanovalcev je imenovala svoje predstavnike v razširjeni delavski svet stanovanjskega podjetja, kjer so skupaj s predstavniki delovne skupnosti in predstavniki vlagateljev soodločali o zadevah posebnega družbenega pomena.

Občinske skupščine so vplivale na delo stanovanjskih podjetij tako, da so usmerjale stanovanjsko politiko s sprejemanjem in izvajanjem odlokov, in posebej ob obravnavanju letnih poslovnih poročil stanovanjskih podjetij.

(Se nadaljuje)
MALOVRH OLUP-BERTA

	1968	1970	1972
število stanovanjskih podjetij in enot za upravljanje	140	135	125
število zaposlenih 31. XII.	1.764	1.626	1.834
število upravljanih stanovanj	126.819	118.215	142.274
število upravljanih poslovnih prostorov	7.191	7.411	7.672
skupni dohodek v 000 din	250	298	353

RAZPRAVA O DOKUMENTIH ZA 9. KONGRES SLOVENSkih SINDIKATOV

Večja vloga sindikata

Člani občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenije in delegati za 9. kongres so na skupni seji ocenili potek javne razprave ter strnili pripombe na kongresne dokumente.

Iz poročila, ki ga je podal Vladimir Tkalec, predsednik komisije za spremljanje poteka javnih razprav, je razbrati, da je bila akcija zelo široko zastavljena. O resoluciji so razpravljali skoraj po vseh osnovnih organizacijah sindikata, v razpravah pa je aktivno sodelovalo okrog 50 odstotkov članov. V organizaciji Občinskega sveta Zveze sindikatov Ljubljana Center je bilo pripravljeno več tematskih razprav in razprav v okviru konferenc OOS.

Razpravljali so o položaju delavcev energetike, o pridobivanju dohodka in svobodni menjavi dela v časopisno informativni dejavnosti (žal je bila ta razprava na ravni predsedstva konferenc OOS Radio in televizije in je potekala brez predstavnikov časopisne in informativne dejavnosti).

Delavci GP Tehnika in Slovenija ceste so razpravljali o vplivu dodatkov na osebne dohodke v gradbeništvu. Mestni svet Zveze sindikatov je proučeval povezovanje proizvodnje s trgovino, predvidena pa je tudi razprava o položaju gostinstva in turizma ter o vzrokih nizke akumulativnosti. Člani izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata kulturnih institucij in predstavniki Občinskega sveta zveze sindikatov Slovenije Ljubljana Center pa so govorili o družbenem in življenjskem standardu delavcev v kulturi, z vidika svobodne menjave dela. O tem in o življenjskih in delovnih razmerah delavcev v zdravstvu je bilo več razprav v okviru konferenc OOS v Kliničnem centru. Delavci v finančnih organizacijah pa so proučevali položaj delovnih skupnosti

v zavarovalstvu in odnos do organov upravljanja.

Skupaj je bilo okoli 130 javnih razprav, 70 osnovnih organizacij pa je poslalo pismene pripombe in poročila na občinski svet ZSS Ljubljana Center.

Veliko pripomb je bilo tudi na čas za javne razprave, saj je ravno v občini Center veliko kulturnih ustanov in delavcev v izobraževanju, tako da zaradi počitnic in dopustov razprave niso bile zaključene v določenem roku in nekatere še potekajo.

Pripombe na poročilo o delu Zveze sindikatov Slovenije med 8. in 9. kongresom so bolj načelne. Poročilo je sicer obsežno, vendar je premalo opremljeno s konkretnimi podatki. Največ pripomb je bilo na sklepe in nekaj tudi na osnutek statuta. Pismene pripombe bodo posredovali komisiji za pripravo kongresnih dokumentov. Delegati pa bodo po posameznih področjih pripravili diskusije za delo v komisijah in za plenarni del kongresa.

Občinska konferenca SZDL Ljubljana Center je 20. septembra letos organizirala razgovor za širši krog aktivnih delavcev na področju interesnega organiziranja v družbenih dejavnostih, da bi obravnavali osnutek zvezne resolucije o odnosu svobodne menjave dela in oblikah samoupravnega interesnega organiziranja ter odločanja v družbenih dejavnostih, ki je v javni razpravi. Razgovora so se med drugimi udeležili vsi predstavniki SIS družbenih dejavnosti v občini.

RAZGOVOR O OSNUTKU RESOLUCIJE O OSNUTKIH SVOBODNE MENJAVE DELA IN OBLIKAH SAMOUPRAVNEGA INTERESNEGA ORGANIZIRANJA TER ODLOČANJA V DRUŽBENIH DEJAVNOSTIH

Ne proračunsko planiranje

Uvodne besede je podal Dušan Kompare, podpredsednik izvršnega sveta skupščine občine. Ugotovil je, da se uveljavljanje ustavnih načel na tem področju sooča z resnimi problemi in težavami, in da bo potrebno z nadaljnjimi napori zakonodaje in samoupravne dejavnosti na tem področju pospešiti praktično uresničevanje načel in določb, kot ustreza enotnosti družbenoekonomskih odnosov in političnega sistema.

Razpravo udeležencev na razgovoru bi lahko strnili v ugotovitve, da so ostanki proračunskega sistema financiranja na tem področju v direktnem nasprotju z zamisljivo delovanjem delegatskega sistema in odločanja v skupščinah SIS. Če odločitve v skupščinah SIS ne bodo vedno v večji meri postajale dejanski dogovor delegatov uporabnikov in delegatov izvajalcev in s tem delavcev in občanov, bo ponovno bistveno upadel zanos in interes številnih članov posebnih in združenih delegacij v skupščinah SIS.

J. Š.

TURISTIČNA PONUDBA LJUBLJANE

Izboljšanje in popestritev

Vrsta dejstev govori o Ljubljani kot pomembnem turističnem žarišču. Žal pa zadnja leta ugotavljamo padec turističnega obiska. Turistična ponudba Ljubljane se od leta 1975 sem oži, vrsta uspešnih turističnih akcij pa je zamrla ali pa se skrčila. Očitno gre za soodvisnost ponudbe in obiska.

Program predlaga prilagoditev poslovnega časa gostinstva, trgovine, kioskov, turističnih agencij in storitvenih dejavnosti širšim družbenim interesom ob praznikih, v turistični sezoni in ob raznih prireditvah ter proslavah. Gostinsko in trgovsko ponudbo naj bi popestrili z dvigom kvalitete, specializacijo obratov, s primerno ponudbo glasbe itd. Predvsem v turistični sezoni in ob prireditvah naj bi uvedli strežbo in prodajo na ulici. Gostinci in trgovci naj bi češče doma in na tujem nastopali skupaj v tednih naše kulinarike in podobnih akcijah. Za poživitev mesta naj bi določili turistične cone (stara Ljubljana z gradom, Križanke, Tivoli, železniška postaja, gospodarsko razstavišče, Mednarodni center za upravljanje podjetij v javni lasti v deželah v razvoju) z zanimivo trgovsko in gostinsko ponudbo, s strežbo in prodajo na ulici, spominkarstvom, vključevanjem umetnikov...

Poživitev Ljubljanice

Osrednjo vodno žilo mesta in njene bregove naj bi poživili s prireditvami, pristaniščem in organizirano plovbo, možnostjo veslanja in tekmovanja na reki kot tudi z ureditvijo bregov in vodostaja. V turizmu naj bi nasploh bolj vključili kulturo, na primer tudi z nastopi študentov umetniških akademij, folklornih in glasbenih skupin, nastopi godb na pihala in podobnim. Prireditve, kot so Pohod po poteh partizanske Ljubljane, Festival, grafični bienale, sejmi, športne prireditve itd. naj

bi turistično bolj porabili. Uvedli naj bi redne ogledne mesta za domače in tuje goste, pa tudi za same Ljubljance. Turistična informacijska služba naj bi bila bolj elastična in sodobna, prav tako turistična propaganda nasploh. Pospešili naj bi tudi tovrstno založniško dejavnost.

Večja urejenost

Ne le za goste, marveč tudi za Ljubljance same je zanimiv predlog za akcije za še večjo urejenost izletišč in rekreacijskih centrov, za urejanje okolja (tekmovanja za olepšavo in čiščenje mesta in okolice), za turistično vzgojo in kulturo občanov in delovnih ljudi (strokovne ekscurzije, predavanja, predvajanja turističnih filmov, tekmovanja), za pospeševanje kmečkega turizma, za večjo izkoriščenost zasebnih turističnih sob in študentskih domov ter za pestrejšo ponudbo izletov v Ljubljano iz domovine in tujine. Ljubljano naj bi več vključevali v programe domačih in tujih turističnih agencij. Ne nazadnje naj bi poživili dejavnost turističnih društev in ustanavljali nova.

Omenjene naloge, za katere lahko rečemo, da odražajo tako interes in želje gostov kot tudi samih Ljubljance, naj bi uresničili z večjim upoštevanjem poslovnih in družbenih interesov. Svoj prispevek naj bi dale nekatere SIS, dejavniki pa naj bi se povezovali tudi z družbenim dogovarjanjem in samoupravnim sporazumevanjem.

Vladimir Jerman